

10-1 Metallurgische Industrie

De toekomst van de Nederlandse industrie → 4

BaseMet. In goede handen → 6

Nederlandse industrie vormt milieufrent → 8

Lood. Een eeuwenoud succesverhaal → 10

De weg naar de Routekaart → 12

maart 2010

Duurzaamheid na Kopenhagen

Ondanks alle verhullende verklaringen van wereldleiders kunnen we er niet omheen: de klimaatconferentie in Kopenhagen is mislukt. Dat is teleurstellend, maar voor de Nederlandse industrie geen reden om duurzaamheidsambities overboord te zetten. Doelen van Kopenhagen waren ondermeer een level playing field voor iedereen en duidelijke afspraken over wie wat wanneer zou gaan doen om de uitstoot van CO₂ terug te dringen. Nu is het – voorlopig – aan landen zelf om maatregelen te nemen en dat betekent onherroepelijk verschillende ambities en verschillende snelheden. De EU zal hierin het meest vergaand zijn, dus bewaken van onze concurrentiekracht is zeker nu essentieel.

Het komt er op aan onze VNMI-belangen in goede balans te blijven behartigen en tegelijkertijd daadwerkelijk stappen te zetten richting duurzamer, efficiënter en innovatiever produceren. In december 2009 hebben de VNMI en de AVNeG groen licht gekregen voor deelname aan de Routekaart 2030. Als VNMI-voorzitter ben ik trots op de gezamenlijke inzet van de lidbedrijven. Zoals u kunt lezen beschouwt Léon Wijshoff van Agentschap NL (voorheen SenterNovem) de metallurgische bedrijven en gieterijen als voorbeeld voor andere branches. Het project is van groot belang voor de toekomst van de Nederlandse metallurgische industrie en legt een duidelijk verband tussen het behoud van onze concurrentiepositie enerzijds en een verdere beperking van onze CO₂-uitstoot en ons energieverbruik anderzijds. Het zal ons in staat stellen onze koppositie in Europa vast te houden.

In dit nummer ook een interview met Guido Landheer, directeur Ondernemen bij het ministerie van Economische Zaken. Van hem geen doemverhalen over een postindustriële economie. EZ ziet de Nederlandse industrie, inclusief de metallurgische sector, nog steeds als een onmisbare pijler onder de welvaart van ons land. Daar wil hij zich voor blijven inzetten. Voorts vertelt Truus Valkering, voorzitter van de nieuwe milieuc commissie van de VNMI, over Samen op Maat, de industriebrede opvolger van het DMI-convenant (Doelgroepenbeleid Milieu en Industrie). Tot slot nog aandacht voor twee bedrijven. Een bedrijfsprofiel van Uzimet, een modern bladloodbedrijf dat zijn best doet om los te komen van het 'heavy metal syndroom'. En directeur Karsten Pronk vertelt over de ontstaansgeschiedenis van BaseMet, de nieuwe moeder van de Nederlandse aluminiumsmelterijen.

De algemene economische indicatoren gaan gelukkig weer de goede kant op, we lijken de diepste dalen achter ons te hebben. De schijnbare vraag, relevant voor upstream-bedrijfsactiviteiten als die van de VNMI, is nu veel meer een afspiegeling van de werkelijke vraag in de eindmarkten, al staan die nog steeds onder druk, vooral in de bouwsector.

De metallurgische industrie is een positieve en optimistische sector. De crisis heeft ons keihard geraakt, maar was geen reden om onze ambities naar beneden bij te stellen. We hebben nog steeds de ambitie om de meest duurzame én de meest concurrerende industriële sector te zijn. Laten we met elkaar hopen dat 2010 het jaar van zichtbaar en bestendig herstel wordt, zodat we deze ambities echt waar kunnen maken.

In deze geest wens ik u allen een succesvol 2010 toe!

Wim Hamers
Voorzitter VNMI

Sterk, slim en schoon. De toekomst van de Nederlandse industrie

De Nederlandse industrie leek er voor de huidige recessie structureel goed voor te staan, maar is dat voldoende om de crisis te overleven?

Een gesprek met Guido Landheer, sinds 1 januari 2009 directeur Ondernemen bij het ministerie van Economische Zaken, over de inspanningen van de overheid om het bedrijfsleven door deze barre tijden te loodsen.

Het ministerie van Financiën heeft banken en verzekeraars op de been gehouden; SZW is verantwoordelijk voor de deeltijd-WW, een regeling waar veel leden van de VNMI dankbaar gebruik van hebben gemaakt. EZ loopt hierbij zeker niet achter, zo benadrukt Landheer, hoewel de maatregelen van zijn ministerie wat minder de publiciteit halen.

“Onze maatregelen omvatten zelden het hele bedrijfsleven. Ook hebben wij geen multinationals hoeven redden. Dat betekent niet dat we stilzitten. Zo zijn op ons eigen beleids-terrein, met name op het gebied van de kredietverlening en het behoud van innovatiekracht, diverse maatregelen genomen. Daarnaast is EZ direct betrokken bij maatregelen voor het bedrijfsleven door andere departementen.”

“Daarnaast onderhouden wij voortdurend contact met bedrijven en branches. Zo was één van mijn eerste bijeenkomsten als directeur Ondernemen begin 2009 de ALV van de VNMI. Ik heb daar een verhaal gehouden over de industriebrief en wat ik erg prettig vond waren de directe reacties van de aanwezige bedrijven. Wij horen als EZ graag zoveel mogelijk problemen en knelpunten uit de eerste hand. Ook de minister is regelmatig te vinden bij dergelijke bijeenkomsten en op werkbezoek bij bedrijven.”

“Wij willen van bedrijven horen hoe we hen kunnen helpen. EZ is er namelijk voor de bedrijven. Zij zijn cruciaal voor onze economie en werkgelegenheid. Deze filosofie is ook terug te vinden in het aanvullend beleidsakkoord van februari 2009. Dat akkoord was een verbinding van crisismaatregelen voor de korte termijn met een langetermijnperspectief: wij streven naar een sterk, slim en schoon bedrijfsleven.”

Kredietgaranties

“Sterk betekent tijdens de crisis vooral het zorgen voor meer liquiditeit voor bedrijven, maar ook voor voldoende kapitaal voor toekomstige groei. EZ heeft een budget van 1 miljard beschikbaar gesteld voor overheidsgaranties, waarmee vijftig, voor starters oplopend tot tachtig, procent van een krediet wordt gegarandeerd. Wij worden hiermee geen bankier, omdat het nog steeds de bank is die op bedrijfseconomische gronden een besluit neemt, zij dragen tenslotte de andere helft van het risico.”

“Samen met onder andere MKB Nederland en de Nederlandse Vereniging van Banken hebben wij een kredietondernemersdesk opgezet waar bedrijven terecht kunnen

met klachten over banken of waar ze knelpunten kunnen melden. In overleg met de banken wordt vervolgens gekeken naar mogelijke oplossingen.”

“Wij leveren een bijdrage aan een slim bedrijfsleven door innovatie en groeivermogen te ondersteunen. In tijden van crisis is innovatie vaak het kind van de rekening. Simpelweg omdat bedrijven vooral bezig zijn het hoofd boven water te houden. Wij willen toch graag dat de innovatie doorgaat zodat Nederlandse bedrijven straks vooraan staan als de marktomstandigheden verbeteren. Een van de concrete maatregelen is de kenniswerkersregeling. Daarvoor is 180 miljoen beschikbaar en dat geld wordt gebruikt om zo’n 1.800 kenniswerkers vanuit het bedrijfsleven bij publieke instellingen te plaatsen. Dit is goed voor de bedrijven, omdat zij hun tijdelijk overbodige kenniswerkers na de crisis weer terugkrijgen, maar ook voor de publieke instellingen, en dus voor de samenleving, die een tijdlang van de diensten van toponderzoekers gebruik kunnen maken.”

Lange adem

De huidige maatregelen voor een sterk en slim bedrijfsleven zijn vooral bedoeld om bedrijven de crisis door te helpen. Een schoon bedrijfsleven is veel meer een kwestie van de lange adem, zo weet ook Landheer. Toch helpt een deel van de maatregelen ook tijdens de crisis.

“Tijdens vorige recessies was milieubewustzijn vaak het eerste slachtoffer. Dat kunnen we ons niet langer permitteren. Sterker nog, onze huidige maatregelen zijn bedoeld om te komen tot een duurzamer economie, maar ook om economische mogelijkheden te benutten. De sloopregeling zorgt voor minder vervuilende auto’s, maar stimuleert tegelijkertijd de autoverkoop en daarmee de omvangrijke Nederlandse automotive-sector, een sector waarin de metallurgische industrie een belangrijke rol speelt. Een extra budget voor windmolens op zee maakt onze energievoorziening groener en steunt de Nederlandse bouw, een sector die hard is getroffen.”

“Duurzaamheid is een kans. Idealisme is mooi, maar een echt duurzame economie heeft alleen kans van slagen als er geld mee kan worden verdiend. Daarom is de overheid groot voorstander van convenanten en MJA’s; die komen vanuit bedrijven zelf en werken daarom veel beter dan regelgeving.

De Nederlandse industrie begrijpt dat. In de Voorstudie voor de Routekaart 2030 heeft de VNMI zeer ambitieuze doelstellingen neergelegd: om in 2030 de meest duurzame en de meeste concurrerende sector te zijn. Ook andere branches komen met ambitieuze doelstellingen. Bedrijven zien dus zien dat duurzaamheid ook kansen oplevert. Een mooi voorbeeld is het Hlsarna-project bij Corus. EZ heeft er voor gezorgd dat dit project een subsidie van vijf miljoen heeft gekregen, omdat het inspeelt op marktkansen én een directe bijdrage levert aan de CO₂-doelstellingen en het terugdringen van het energiegebruik. Modern industriebeleid in optima forma.”

Landheer weet ook dat overheid en bedrijfsleven niet altijd hetzelfde denken over duurzaamheid. “Tijdens mijn bezoek aan de ALV van de VNMI werd ik al direct geconfronteerd met de zorgen over de criteria voor duurzaam inkopen. De zorg is dat VROM bij de beoordeling van zware metalen vooral kijkt naar de – zo is mij verteld – minieme emissie die het gebruik van zware metalen nu eenmaal met zich meebrengt terwijl de sector de nadruk legt op metalen als recyclebaar, als passend in de cradle-to-cradle gedachte. EZ heeft deze zorgen bij VROM onder de aandacht gebracht en blijft het dossier nauwgezet volgen. Ik durf echter nog geen voorspellingen over de uitkomst te doen. Dit voorbeeld is precies wat ik bedoelde toen ik zei dat wij feedback vanuit het bedrijfsleven zeer op prijs stellen.”

Wellicht ten overvloede waarschuwt Landheer dat de huidige steunmaatregelen ooit weer zullen stoppen. “Op de langere termijn heeft de Nederlandse economie altijd geprofiteerd van gezonde overheidsfinanciën, daar zullen we dus ook naar terug moeten, maar niet overhaast. We willen een economisch herstel niet in de kiem smoren door te vroeg uit te stappen. Het versterken van de economische structuur van Nederland zal een belangrijk onderdeel zijn van de komende heroverwegingsoperatie. Deze operatie is zeker niet alleen de kille bezuinigingsoperatie van 35 miljard die ons volgens sommigen als een zwaard van Damocles boven het hoofd hangt. De overheid zal het bedrijfsleven nooit laten vallen maar zich blijven inzetten voor versterking van de concurrentiekracht van de Nederlandse bedrijven. We hebben elkaar hard nodig.”

In goede handen

De naam BaseMet doet nog niet bij iedereen een belletje rinkelen. Toch is het bedrijf inmiddels eigenaar van drie aluminiumsmelterijen, waarvan twee in Nederland. Hoe stamp je in korte tijd een speler van formaat uit de grond? CEO Karsten Pronk vertelt over het ontstaan van BaseMet en over de ambities van het bedrijf.

Nederland heeft twee aluminiumsmelterijen. Zalco in Vlissingen, het vroegere Pechiney Nederland, was eigendom van Alcan, en Aldel in Delfzijl maakte deel uit van Corus. Samen met een fabriek in het Duitse Voerde en het verkoopkantoor Panther Trading in Zug, Zwitserland, vormen zij inmiddels BaseMet.

Pronk schetst kort de voorgeschiedenis. "Alcan, het oude moederbedrijf van Zalco, is een aantal jaren geleden met een grote optimalisatieoperatie begonnen. En met name vanwege de hoge energieprijzen in Nederland, zag het bedrijf geen toekomst meer voor de fabriek in Vlissingen. In 2007 is de vestiging daarom verkocht aan Klesch, de eigenaar van BaseMet."

De overname van de smelterijen van Corus was een jaar later. "De reden voor Corus om de smelterijen in Delfzijl en Voerde van de hand te doen had slechts ten dele te maken

met de energieprijzen, maar vooral met het feit dat Corus zich wil concentreren op staal." Pronk weet waar hij over praat, want tijdens de overnamegesprekken met Klesch zat hij namens Corus aan de onderhandelingstafel. In 2009 werd hij gevraagd als CEO van BaseMet en inmiddels is hij ongeveer een half jaar in functie.

Betrokken eigenaar

"BaseMet is door Klesch in eerste instantie opgezet als financiële holding om de smelters in onder te brengen. Inmiddels is het een echt bedrijf met daarin drie smelters. Dit past goed in de structuur van Klesch, dat zelf het midden houdt tussen een investeerder en een industrieel concern. Klesch is erg goed in het herstructureren en reorganiseren van bedrijven, maar in tegenstelling tot veel private-equitybedrijven is de bedoeling niet om te reorganiseren en vervolgens zo snel mogelijk te verkopen waarbij het bedrijf

in kwestie wordt overladen met schulden. Klesch is een betrokken eigenaar die werkt met eigen geld en dus ook bereid is risico's te dragen."

Zowel in Vlissingen als in Delfzijl heeft nieuwe eigenaar Klesch een grote reorganisatie doorgevoerd. Pronk daarover: "De herstructurering bij beide bedrijven was hoogst noodzakelijk, anders hadden ze nu waarschijnlijk niet meer bestaan. Zeker voor een groot bedrijf als Corus met sterke wortels in Nederland was een pijnlijke reorganisatie een stuk lastiger geweest. Klesch kan slagvaardiger opereren. Dat neemt echter niet weg dat het een pijnlijk proces is geweest, waarin we afscheid hebben moeten nemen van een groot aantal collega's."

Voor de reorganisatie telde de vestiging in Vlissingen ongeveer 700 werknemers. Dat zijn er nu rond de 550. In Delfzijl ging het personeelsbestand van 425 naar 275 man. Inmiddels staat er al weer een nieuwe uitdaging te wachten, aldus Pronk. "De crisis heeft ons hard geraakt en dat maakt een nieuwe bezuinigingsoperatie hoogst noodzakelijk. Klesch is bereid in BaseMet te investeren, maar verwacht dat alle stakeholders zich committeren, ook het personeel. Helaas is in de media het beeld ontstaan dat wij de lonen met twintig procent zouden willen korten. Dat is uitdrukkelijk niet het geval. Wij willen kijken of we de totale loonkosten met twintig procent kunnen terugbrengen en daarbij willen we vooral kijken naar de extra's, naar de secundaire en tertiaire arbeidsvoorwaarden, die bij BaseMet beter zijn dan de CAO voorschrijft. Daarnaast tellen wij ook maatregelen als de deeltijd-WW en productiviteitsverbeteringen mee in de besparing. Er is dus geen sprake van een directe korting op de lonen. Wij geloven echter wel dat wij het volste recht hebben om ook van het personeel een bijdrage te mogen vragen om het bedrijf overeind te houden."

"Ik weet nog niet of we hier met de bonden uit gaan komen, al moet ik wel zeggen dat onze relatie met de ondernemingsraad en bonden over het algemeen goed is. Zij realiseren zich ook dat de situatie acuut is en dat onze eigenaar en andere financiers ook van de kant van de werknemers een commitment verwachten."

Energieprijzen

BaseMet kijkt natuurlijk ook voorbij de crisis en dan is de vraag welke toekomst het bedrijf ziet voor de smelters in Nederland. Pronk: "Zoals gezegd heeft de Nederlandse industrie te maken met torenhoge energieprijzen. De Europese energiemarkt voor grote energieverbruikers is nog steeds verre van vrij. In Nederland betalen wij een kwart meer voor onze energie dan onze concurrenten in omringende landen, terwijl energie zo'n dertig tot veertig procent van de kosten uitmaakt. Totdat de crisis uitbrak was er een structureel tekort aan primair aluminium, dus ook Nederlands alumi-

nium kon worden verkocht. BaseMet heeft de kosten met de net afgeronde herstructureringen ook nog eens flink teruggebracht, maar feit blijft dat wij structureel een procent of tien duurder zijn dan onze concurrenten. Dat kan niet tot in het oneindige blijven duren. Er lijkt beweging te zitten in de vrijmaking van de Europese energiemarkt, maar wij zijn er zeker nog niet gerust op."

Naast de structureel stijgende marktvraag en dus bijna gegarandeerde afzet, is er nog een reden waarom BaseMet toekomst ziet in de Nederlandse smelterijen. "De markt voor aluminium is een wereldwijde markt, maar specialties, waar wij ons op richten, worden meestal binnen een straal van vijf- tot zeshonderd kilometer geleverd. Wij zitten dicht bij onze belangrijkste klanten, namelijk de toeleveranciers van Airbus en van de automotive. Specialties hebben ook een hogere toegevoegde waarde, maar feit blijft dat wij structureel te maken hebben met hogere kosten."

BaseMet heeft zeker ambities voor de toekomst, aldus Pronk. "Overall in Europa zien wij de global players vertrekken, vooral naar Azië. De Europese markt voor specialties is voor hen niet langer interessant, voor ons als relatief kleine speler echter wel. Wij zijn dus zeker in de markt voor de parels die de vertrekkende concerns achterlaten. Voor die grote concerns is verkoop aan ons vaak lucratiever dan zelf reorganiseren of sluiten. En, zoals gezegd, Klesch is groot geworden door succesvolle herstructureringen."

Als het aan Karsten Pronk ligt blijven de Nederlandse aluminiumsmelterijen ook in de toekomst bestaan. Een eerlijke energiemarkt voor grootverbruikers zou daarbij echter zeer welkom zijn. "En dat is toch niet teveel gevraagd in de EU anno 2010?"

In 2010 zal het **Convenant Milieu Basismetaalindustrie opgaan in Samen op Maat (SoM)**. Gezien de opgebouwde reputatie van de **Stichting Basismetaal en Milieu (SBM)** vraagt dit om enige toelichting. Reden genoeg voor een goed gesprek met **Truus Valkering**, het milieugezicht van de **VNMI**.

Nederlandse industrie vormt

De SBM is begin jaren '90 opgericht in aanloop naar het eerste milieuconvenant. Dit convenant heeft een looptijd van ongeveer twintig jaar en loopt af. Dat vraagt om een heroverweging van de bestaande structuren. Valkering legt uit dat de SBM weliswaar ophoudt te bestaan, maar dat er eigenlijk twee opvolgers voor terugkomen. "De VNMI krijgt een eigen milieuwerggroep, maar wel met een bredere agenda dan alleen het nu aflopende convenant. Alle milieuonderwerpen die de metallurgische sector aangaan, kunnen binnen de werkgroep worden behandeld. Waar het nu echter om gaat is Samen op Maat."

"SoM is niet langer een sectorspecifieke organisatie zoals het milieuconvenant, maar een industriebrede belangengroepering. Dit klinkt alsof het gevaar van verwatering op de loer ligt, maar dat is uitdrukkelijk niet het geval. Milieukwesties die specifiek betrekking hebben op onze eigen sector, krijgen in de nieuwe werkgroep hun plaats. In SoM echter bundelt de Nederlandse industrie haar krachten met de overheid."

Vlucht naar voren

Is SoM dan de zoveelste milieukoepel? Volgens Valkering hoeft dat niet het geval te zijn. "Alle partners in SoM hebben ervaring met milieuconvenanten, allemaal hebben ze, net als wij, begin jaren '90 een convenant met de overheid gesloten. De FME heeft begin jaren '90 baanbrekend werk verricht toen VROM naar convenanten met het bedrijfsleven wilde. De FME heeft toen samen met de metallurgische industrie, in een soort vlucht naar voren, de SBM opgericht, die is gaan onderhandelen met VROM en dat resulteerde in het eerste milieuconvenant."

"De FME en de VNMI waren echter niet de enige sectoren die in die periode milieuconvenanten hebben gesloten. In SoM hebben, om maar een paar sectoren te noemen, ook de papier, de chemie, de zuivel en de olie zitting. Allemaal

branches met een vergelijkbare trackrecord op het gebied van milieuconvenanten."

Valkering is zich er terdege van bewust dat SoM zich zal moeten bewijzen. "De SBM had met het milieuconvenant een paar zeer positieve kenmerken: er was focus, er waren benchmarks en mijlpalen, en voortgang kon echt worden gemeten. Het convenant basismetaal was ook duidelijk. Het ging uit van een integrale milieubenadering, van sectoroverleg, en alle belangrijke partners, zoals VROM, EZ, de provincies, zaten aan tafel. Die duidelijke structuur heeft de afgelopen twintig jaar goed gewerkt en het streven is dan ook om die in SoM vast te houden. Dat geldt niet alleen voor de structuur, maar ook voor het opgebouwde profiel van de SBM, voor de expertise, voor de contacten en de goodwill. Je zou kunnen zeggen dat de agenda van de SBM naar het niveau van SoM wordt getild."

"SoM begint ook niet vanaf nul, want de partners kennen elkaar al vanaf het sluiten van de convenanten, begin jaren '90. Alle branches met een convenant hadden een club die te vergelijken is met de SBM. Deze hadden al vanaf het begin een reguliere overlegstructuur en rapporteerden gezamenlijk een keer per jaar aan de Tweede Kamer. SoM gaat zeker niet alles aanpakken, de focus moet goed zijn. Als je alles doet, doe je eigenlijk niets."

Op waarde schatten

De bereidheid van de Nederlandse industrie om mee te werken aan serieuze milieumaatregelen wordt door de overheid erkend, al zullen er altijd verschillen van inzicht blijven over bijvoorbeeld de (financiële) haalbaarheid of de snelheid van implementatie. VROM heeft een ander vertrekpunt dan EZ, provincies en gemeenten zitten er vanuit hun positie in, Europese regelgeving botst soms met nationale wetgeving. Door in SoM de krachten te bundelen en door milieukwesties zelf integraal te benaderen hoopt de Nederlandse

milieufront

industrie dat ook de overheid tot een integrale benadering zal komen.

Truus Valkering geeft een voorbeeld. "Hoe groter een bedrijf, hoe meer milieukwesties. Water, lucht, fijnstof, geur, afvalstoffen, voor al die onderwerpen krijgt het bedrijf met andere instanties te maken. Een bedrijf kan nog steeds niet terecht bij één loket, al wordt daar wel aan gewerkt. Wij denken dat het meer indruk maakt als de industrie met één stem spreekt dan wanneer we stuk voor stuk bij de ministeries langsgaan."

"Daarnaast willen we bij de overheid pleiten voor het haalbaarheidsbeginsel. Leg niet allerlei regels op die onhaalbaar zijn. Dat zorgt voor frustraties en ondermijnt het draagvlak. Stel regels op in overleg met de industrie. Dat is echt geen tactiek van afremmen of vertragen, dat gaat uit van pragmatisme bij het stellen en halen van doelen. De Nederlandse industrie is bereid haar verantwoordelijkheid te nemen."

Er is nog een laatste aspect van SoM dat Valkering graag onder de aandacht wil brengen. "Nogmaals, er kan nog niet zoveel over SoM gezegd worden, maar ik hoop dat het zich ook zal ontwikkelen tot een belangrijke ontmoetingsplaats waar de industrie, de overheid en andere stakeholders elkaar kunnen treffen. Nederland is tenslotte een klein en dichtbevolkt land met veel bedrijvigheid. Dat heeft onherroepelijk consequenties voor het milieu. Om die consequenties in de hand te houden is samenwerking en afstemming nodig. SoM zou heel goed kunnen dienen als platform waar best practices worden uitgewisseld. Nederland is gediend met een gezonde industrie die geld verdient om te innoveren; dat levert duurzame verbeteringen op."

Lood. Een eeuwenoud succesverhaal

Tot enkele tientallen jaren geleden had vrijwel iedere grote stad nog zijn eigen loodperserij, daarna begon de consolidatie zo vertelt Hans Makkenze, directeur van Uzimet. "In 1860 begon Uzimet in de Utrechtse wijk Lombok als lood- en zinkpletterij. En in 1906 begon een neef van de Utrechtse eigenaren een fabriek in Rijswijk. In de jaren '70 fuseerden beide bedrijven en in 1985 werd het bedrijf in Rijswijk geconcentreerd. Sindsdien resteert alleen de Utrechtse naam. In de jaren '70 begon de nationale consolidatie van de loodsector, in de jaren '80 gevolgd door de internationale groepsvorming. Eind jaren '80 werd Uzimet verkocht aan Cookson."

"Uzimet maakt inmiddels al een aantal jaren deel uit van de Calder Group. De groep heeft loodbedrijven in Ierland, Groot-Brittannië, Nederland, Duitsland en Frankrijk en richt zich volledig op loodproducten, waaronder bladlood, radiation shielding, machinebouw en automotive producten. Van de Europese bladloodmarkt heeft Calder ongeveer 55 procent in handen." Makkenze relateert dat percentage echter onmiddellijk. "Van de mondiale loodproductie gaat zo'n 95 procent gebruikt naar accu's, drie procent naar ballast en de overige twee procent naar bladlood. Onze concurrenten op de bladloodmarkt zijn meestal dochters van grote loodproducenten, bedrijven die vaak vele malen groter zijn dan Calder."

Lood klinkt voor sommigen als een product uit het verleden. Voor Makkenze echter is het een traditioneel product dat in de loop der geschiedenis zijn waarde heeft bewezen. "Lood heeft niet bij iedereen een goede naam, maar dat ligt toch

echt aan een gebrek aan kennis, niet aan de feiten. Laat ik meteen maar met de deur in huis vallen. Ja, lood is een zwaar metaal en het is giftig. Ik zou ook niet graag wijn uit loden bekken drinken, zoals vroeger wel gebeurde. Maar daar wordt lood dan ook niet meer voor gebruikt. In normale toepassingen, tegenwoordig vooral als waterkering, dus om water binnen of buiten te houden, is lood volstrekt immobiel. Het verspreidt zich niet, ook niet in water."

"De huidige emissie van lood is vrijwel te verwaarlozen. Alle lood die nu nog verspreid wordt, weegt bij lange na niet op tegen het lood dat zich in het milieu bevindt doordat tot enkele jaren geleden benzine loodhoudend was." Omdat Uzimet bladlood voor de bouw produceert, maakt Makkenze zich grote zorgen over het negatieve imago dat lood blijkbaar nog steeds heeft bij VROM. "Bij het opstellen van de criteria voor duurzaam inkopen lijken metalen het kind van de rekening te worden, terwijl iedereen weet dat metalen vanwege de haast oneindige recyclebaarheid over de hele levensduur gerekend milieuhygiënisch veel beter presteren dan kunststoffen." Overigens heeft VROM recent de discriminerende bepalingen over metaal verwijderd uit de criteria voor duurzaam inkopen. Dit mede vanwege de inspanningen van de FME en andere organisaties.

Het uit de weg ruimen van misverstanden is voor Makkenze bijna routine, een routine waar hij nu eenmaal niet aan ontkomt. Veel liever praat hij over de positieve eigenschappen en de toepassingsmogelijkheden van lood. "Uzimet onderscheidt zich, ook binnen Calder, doordat wij honderd procent

In Rijswijk staat bladloodfabrikant Uzimet, afkorting voor 'Utrechtse Zinkmetaal'. Hoe werd een Utrechts zinkbedrijf een Rijswijkse loodfabrikant? Over deze vraag, en nog veel meer, een gesprek met directeur Hans Makkenze.

secundair materiaal gebruiken, in de volksmond ook wel schroot geheten. Wij kopen in bij schroothandelaren over de hele wereld. Dit impliceert al dat lood goed recyclebaar is en dat klopt ook. Het lood dat wij inkopen komt bijvoorbeeld van waterleidingen die vervangen worden, van gerecyclede accu's, van sloopmateriaal uit de bouw. Er wordt natuurlijk ook lood gedolven, want zolang het wereldwijde wagenpark blijft groeien, blijft er nieuw lood voor accu's nodig."

"Wij gebruiken secundair materiaal, omdat dat goedkoper is dan primair lood. Dat is nog een groot voordeel van lood, het is goed te bewerken zonder dat het heel veel energie kost. Bij ons wordt secundair materiaal eerst gesmolten, waarna de meeste ongeregeldheden, zoals ijzerdeeltjes, vanzelf komen bovendrijven. Daarna worden de overige onzuiverheden eruit geraffineerd, afhankelijk van de vereiste zuiverheid, soepelheid en soortelijk gewicht. Hier in Rijswijk produceren wij vooral bladlood voor de bouw en de grondstof voor de zusterbedrijven binnen de groep, dat vereist niet de hoogst mogelijke zuiverheid. Sommige van onze zusterbedrijven produceren echter ook lood voor shielding, oftewel bescherming tegen radioactiviteit, en daarvoor is een zeer hoge zuiverheid nodig, want onzuivere deeltjes in shielding-lood worden radioactief."

Al eeuwenlang wordt lood gebruikt voor daken en voor verbindingen, bijvoorbeeld tussen ijzer en hout in geval van een plat dak. Op een deel van de Aya Sophia in Istanbul ligt al meer dan duizend jaar het eerste dak, van lood. Over duurzaamheid gesproken. Ook het gebruik is volstrekt veilig, want, zoals Makkenze zegt, "er zijn geen bouwvallers met loodvergiftiging."

Lood is dus volgens Makkenze relatief makkelijk te bewerken en het is een bulkproduct. Waarom is de productie van lood dan niet en masse verplaatste naar lagelonenlanden? Makkenze: "Allereerst is lood zwaar en daarom zijn de vervoerskosten hoog. Producenten voor de Europese markt ligt dan voor de hand. De lage lonen in Azië wegen dus niet altijd op tegen de vervoerskosten. Andersom wel, wij vervoeren zelf vrij veel naar Azië. Dat heeft te maken met het feit dat vervoerskosten van West naar Oost veel lager zijn dan andersom, omdat er nu eenmaal veel lege containers weer naar Azië gaan."

"Belangrijker is echter de kwaliteit en de toegevoegde waarde die wij kunnen leveren. Hier in Rijswijk kunnen wij bladlood leveren van 2,5 meter breed, enkele van onze zusterbedrijven zelfs van drie meter breed. Daarnaast leveren wij lood van zeer gelijkmatige dikte. Als wij lood van één millimeter dikte beloven, dan is het ook één millimeter. Een afwijking van een tiende millimeter betekent een kilo per vierkante meter. Leveranciers weten ook dat wij veilig en milieuvriendelijk produceren. Een laatste factor is Nederland als handelsland, als exporteur. Wij zijn flexibel, kunnen snel schakelen en komen altijd onze afspraken na. In Rijswijk zitten wij ook nog eens dichtbij de Rotterdamse haven en dat scheelt in de transportkosten, zowel van het aangevoerde schroot als van het bladlood dat wij uitvoeren."

Makkenze is positief over de toekomst van Uzimet. "Wij hebben een stevige exportpositie, leveren een duurzaam en uitstekend recyclebaar product, maar hopen toch vooral dat VROM op tijd wakker wordt."

Uzimet
 Vestigingsplaats: Rijswijk
 Onderdeel Calder Group
 Medewerkers in Nederland 35
 Productie in tonnage 24.000
www.uzimet.nl

De weg

De Voorstudie naar nut en noodzaak van de Routekaart 2030 was voor de VNMI een belangrijk agendapunt in 2009. Hoe kijkt Léon Wijshoff van Agentschap NL, voorheen SenterNovem, terug op dit proces en wat zijn zijn verwachtingen voor de Routekaart?

Het gesprek met Léon Wijshoff vond plaats in november 2009, dus voordat definitief bekend was dat de VNMI zal deelnemen aan de Routekaart. Het vertrouwen van Wijshoff in de goede afloop bleek gerechtvaardigd.

Het idee voor de Routekaart ontstond bij EZ toen er gediscussieerd werd over de situatie na het aflopen van bestaande energieconvenanten. Wijshoff: "EZ vroeg zich af welk instrumentarium ingezet zou kunnen worden om te komen tot vergaande energiebesparing. Mede op basis van ervaringen uit de papierindustrie, die al een eigen Routekaart had doorlopen, hebben we gezegd: laten we aan branches zelf vragen een traject uit te zetten naar 2030 om te komen tot vijftig procent energiebesparing."

Inspanningen

Net als andere branches heeft de VNMI na het afronden van de Voorstudie enige tijd moeten wachten op de verlossende mededeling over deelname aan de Routekaart. Wijshoff benadrukt dat hierbij budgettaire overwegingen niet het belangrijkste waren. "De Routekaart vergt van de betrokken sectoren een duidelijk commitment en er worden ook concrete inspanningen verwacht. De Voorstudie was bedoeld om te beoordelen of een Routekaart voor een branche wel de meest aangewezen weg is om te komen tot vergaande

energie-efficiency op de lange termijn. Als uit de Voorstudie zou blijken dat voor een bepaalde sector een energiebesparing van zeg 15 procent het maximaal haalbare is, dan is de Routekaart niet de aangewezen weg."

"Verder was de Voorstudie bedoeld om het draagvlak binnen een sector te bepalen. Als deelname aan de Routekaart binnen een branche omstreden is, dan is het niet aan EZ en Agentschap NL om daar vervolgens veel tijd en middelen in te steken. Dergelijke sectoren lopen natuurlijk grote kans om over een aantal jaren te worden geconfronteerd met dwingende regelgeving; zij geven het initiatief uit handen."

De VNMI speelt volgens Wijshoff in alle opzichten een voortrekkersrol. "De VNMI heeft direct gezegd: wij gaan als sector dit traject in. Ik denk dat de VNMI en de aangesloten bedrijven om tenminste drie redenen trots mogen zijn. De VNMI gaat, gesteund door de leden, op zeer constructieve wijze om met convenanten. Voor de VNMI was de economische crisis, die deze sector toch zeer hard geraakt heeft, geen reden om de zaak op een laag pitje te zetten. Ten derde heeft de VNMI de Voorstudie als eerste afgerond – niet afgeraffeld – en daarbij zeer ambitieuze doelstellingen geformuleerd. Agentschap NL maakt dankbaar gebruik van de ervaringen bij de VNMI in de begeleiding van andere sectoren, waarbij we niet uit het oog verliezen dat het steeds om maatwerk gaat."

Secretaris

Bescheiden geformuleerd, zegt Wijshoff een secretarisrol te vervullen. "Er zijn drie partijen. De externe procesbegeleider,

2010 wordt het jaar van de Routekaart 2030. De VNMI speelt daarin een voortrekkersrol aldus Léon Wijshoff van Agentschap NL, voorheen SenterNovem.

naar de Routekaart

die is ingeschakeld door Agentschap NL; de VNMI en de bedrijven; en ik als relatiebeheerder namens Agentschap NL. Natuurlijk beperkt mijn rol zich niet tot die van verslaggever. Wij discussiëren wel degelijk mee, wij hebben de kennis en de ervaring om gerichte vragen te stellen, om zaken op de agenda te zetten, om informatie boven water te krijgen of om bepaalde verbanden te leggen. Niet alleen ben ik relatiebeheerder voor drie sectoren, ook spreek ik regelmatig met mijn collega's die hetzelfde bij andere branches doen. Dat levert relevant en interessant vergelijkingsmateriaal op." "Bij de VNMI werken we veel met gesprekken met individuele bedrijven, terwijl andere branches vaker met workshops werken. Ik zorg er ook voor dat de resultaten van die gesprekken naar het volgende niveau worden getild om zo de hele sector deelgenoot te maken en draagvlak te creëren. Bedrijven moeten zien dat het proces niet stopt."

In processen als een Voorstudie kunnen de meest fantastische ideeën geopperd worden, maar toch zijn de budgetten beperkt, en dat geldt net zo goed voor Agentschap NL. Wijshoff is zich hier terdege van bewust. "Natuurlijk weten wij dat sommige ideeën financieel of anderszins moeilijk te realiseren zullen zijn. Toch kiezen wij er niet voor dergelijke ideeën al in een vroeg stadium de kop in te drukken of te ontraden, daarmee sla je namelijk direct het enthousiasme, dat zo cruciaal is voor een proces als dit, dood. In een traject dat zich richt op een zeer forse energiebesparing in 2030 moet vrijuit gebrainstormd kunnen worden. Wie zegt dat een idee dat nu onhaalbaar lijkt, dat over vijf of tien jaar nog steeds is? Daarnaast hoeft de financiering van ideeën natuurlijk niet beperkt te blijven tot Agentschap NL. Als er

ideeën zijn die onze budgetten te boven gaan, dan zijn wij van harte bereid om te helpen zoeken naar alternatieve financiering. Wij kennen redelijk de weg in subsidieland."

Impuls

Subsidies en het al dan niet financieel faciliteren van ideeën hebben betrekking op de korte termijn. Uiteindelijk moet de Routekaart sectoren veel geld gaan opleveren, zo legt Wijshoff uit. "De energieprijzen zullen tot 2030, maar ook daarna, hoogstwaarschijnlijk blijven stijgen. Een energiebesparing van vijftig procent is dus een enorme kostenreductie. Het is daarom zeer de moeite waard daarin te investeren. Wat de overheid met de Routekaart beoogt is om dat proces nu al een impuls te geven. Er is bewust voor gekozen om de Routekaart geen onderdeel te laten zijn van een milieuprogramma, al zal iedereen begrijpen dat vijftig procent minder energiegebruik zeker gunstige milieueffecten zal hebben. Bedrijven zijn er om geld te verdienen en hoewel er zeker sprake is van een groeiende tendens van groen en maatschappelijk verantwoord ondernemen, kan er pas echt sprake zijn van een doorbraak als het voor bedrijven financieel interessant wordt."

Binnen de VNMI zal de Routekaart ongetwijfeld een succes worden, zo verwacht Wijshoff. "Bij de VNMI was er vanaf het allereerst begin een breed draagvlak en groot enthousiasme. De bedrijven in deze sector hebben zich ondanks de crisis bereid getoond vooruit te blijven kijken. Verschillende bedrijven zijn al begonnen met het implementeren van ideeën, los van de vraag of de VNMI zou worden geselecteerd. Dat zegt toch wel wat."

Manifest Europese staal-industrie voor de nieuwe Europese Commissie

Gelijktijdig met de hoorzittingen in het Europees Parlement met de kandidaat-commissarissen, heeft de Europese confederatie van ijzer- en staalbedrijven (EUROFER) een manifest gepubliceerd over de rol van de Europese staalindustrie in de Europese economie voor de periode 2010-2014. Het Manifest dringt bij de nieuwe Commissie aan op de juiste randvoorwaarden voor een duurzame ontwikkeling van de staalsector in Europa en de Europese economie.

EUROFER verwacht van de nieuwe Commissie dat zij zorgt voor een gelijk speelveld voor Europese staalproducenten en haar concurrenten uit niet-EU landen. Dit is volgens EUROFER belangrijker dan ooit, gezien de mislukte klimaat-onderhandelingen in Kopenhagen, de kosten van de EU-wetgeving voor de Europese economie en de kunstmatige bevoordeling van concurrenten uit niet-EU landen.

Nieuwe grenswaarden lasrook per 1 april 2010

Op 1 april 2010 wordt de nieuwe wettelijke grenswaarde voor lasrook verlaagd van 3.5 mg/m³ naar 1 mg/m³. IndusTox en de Universiteit van Utrecht hebben een database met een grote hoeveelheid internationale meetgegevens over de blootstelling aan lasrook geanalyseerd. Hiermee hebben zij een uniek onderzoek uitgevoerd, dat duidelijk inzicht geeft in welke maatregelen met welk resultaat genomen kunnen worden om de 1mg/m³ te behalen. Meer informatie is verkrijgbaar op de website www.5xbeter.nl.

Nieuwe CAO Metalektro in teken van loonmatiging en scholing werknemers

Werkgevers en werknemers hebben eind januari een principeakkoord ondertekend voor een CAO met een looptijd van 15 maanden. Volgens FME is het een evenwichtig akkoord, dat rekening houdt met de slechte vooruitzichten voor 2010 en waarbij tegelijkertijd perspectief wordt geboden om na deze periode krachtiger de toekomst in te gaan. De lonen stijgen per 1 juli 2010 met 0,5% en per 1 januari 2011 komt daar 1,15% bij. De totale loonstijging is voldoende om het inkomensniveau op peil te houden. Gezien de nog lopende discussie over de pensioenleeftijd zijn wat betreft de 55-min-regeling alleen nog afspraken gemaakt voor werknemers geboren in de jaren 1950 tot en met 1955. De komende jaren wordt er circa 30 miljoen euro geïnvesteerd in scholing en ontwikkeling. Tot slot is er afgesproken dat er 1 miljoen euro wordt geïnvesteerd in het gezamenlijke initiatief van werkgevers en vakbonden om de arbeidsomstandigheden in de sector verder te verbeteren. De CAO Metalektro is per 1 februari 2010 in werking getreden en loopt tot 1 mei 2011. De CAO Metalektro heeft betrekking op ruim 1.150 bedrijven met in totaal 170.000 werknemers.

FME organiseert rondetafelbijeenkomst over duurzaam ondernemen en inkopen, en ecodesign

FME heeft een rondetafelbijeenkomst georganiseerd op dinsdagmiddag 16 maart 2010 om in kaart te brengen welke concrete voordelen er voor FME lidbedrijven zijn te behalen met duurzaam ondernemen, ecodesign en 'cradle to cradle'.

Na een korte rondleiding door het International Center for Sustainable Excellence (ICSE), vertelt de ecodesign ervaringsdeskundige Uwe Reimer over zijn praktijkervaringen. Hij schetst hoe zijn organisatie GRAM Nederland met duurzaam ondernemen en ecodesign aan de slag is gegaan, welke valkuilen en succesfactoren er waren en welke concrete resultaten zijn geboekt (zoals minder materiaalverspilling, kostenvoordeel voor de klant en hogere marge). U gaat huiswaarts met concrete eye-openers voor uw eigen onderneming.

Naast een toelichting op de inhoud van de begrippen en de stand van zaken met betrekking tot wetgeving en duurzaam inkopen, staan ervaringen uit de praktijk centraal. Gram Nederland is leverancier van grootkeukenapparatuur en pionier in het ontwikkelen van grootkeukenconcepten met betrekking tot duurzaamheid.

U bent van harte welkom op dinsdagmiddag 16 maart 2010, 12.15 - 17.00 uur. De bijeenkomst vindt plaats bij het ICSE (www.icse.nl) in Eindhoven. Voorafgaande aanmelding is vereist bij Jennifer Schrage (jsc@fme.nl of 079-353 12 53). Deelname voor FME leden is gratis.

Personalia

Nieuwe directeur VNMI/SBM

In de opvolging van Mark Dijk, directeur VNMI/SBM, is voorzien in de persoon van Frank Buijs. Sinds januari 2010 is Frank gefaseerd begonnen met zijn werkzaamheden voor VNMI/SBM, de Stichting VEIN en de Stichting Leerstoel Grondstoffen.

Frank is reeds een aantal jaren werkzaam als branchemanager bij de Vereniging FME-CWM, meest recent bij de Federatie Elektrotechniek (Fedet), het platform voor de elektrotechnische industrie in Nederland, en bij Netelcom, de branchevereniging voor fabrikanten van telecommunicatie-infrastructuur. Voordat hij bij FME kwam werken heeft hij jarenlang

gewerkt in het maatschappelijk middenveld in zijn rol als toezichhouder bij de Nederlandse Mededingingsautoriteit (NMa), de Onafhankelijke Post en Telecommunicatie Autoriteit (OPTA) en als onderzoeker bij het instituut TNO.

Veranderende gaskwaliteit

De beheerders van de gasnetten in Nederland adviseren (groot)verbruikers van aardgas na te gaan of hun bedrijfsmatige en industriële processen geschikt zijn voor het gas van de toekomst. Aardgas zal in de nabije toekomst meer dan nu het geval is, van buitenlandse oorsprong zijn of van een duurzame kwaliteit.

De samenstelling van het aardgas zal daarmee in de komende jaren veranderen, met mogelijk (ingrijpende) gevolgen voor de Wobbe-index (bandbreedte hoger dan voorheen), variaties in methaangehalte en het gehalte hogere koolwaterstoffen, het verbrandingsproces (hogere instabiliteit en emissies van o.a. NO_x, CO) en veroorzaken van koolwaterstoffen. Ook kunnen er gevolgen optreden in de efficiëntie van uw installatie(s). De VNMI raadt u aan uw bedrijfsmatige processen te controleren of die op het gas van de toekomst zijn afgestemd. U kunt hierover contact opnemen met uw installateur, dan wel de fabrikant of de leverancier van uw apparatuur. Meer informatie is verkrijgbaar op de website www.hoezoandergas.nl.

30 maart-1 april	Eurometaux Back-to-Back meetings	Brussel
1 april	Vergadering VNMI-bestuur	Zoetermeer
21 april	Eurometaux General Assembly	Brussel
23 april	Voorjaarsledenvergadering VNMI	Zeist
4-5 mei	EAA Spring meetings	Brussel
3 juni	Vergadering VNMI-bestuur	Zoetermeer
23-25 juni	INALCO 2010 "New Frontiers in Light Metals"	Eindhoven
14-16 september	Aluminium 2010, 8th World Trade Fair & Conference	Eindhoven Essen, Germany
16 september	Vergadering VNMI-bestuur	Zoetermeer
1 oktober	Najaarsledenvergadering VNMI	Rijswijk
4-6 oktober	Eurometaux Back-to-Back meetings	Brussel
21-22 oktober	EAA Autumn meetings & General Assembly	Brussel
9 december	Vergadering VNMI-bestuur	Zoetermeer

VNMI

De Vereniging Nederlandse Metallurgische Industrie (VNMI) is de brancheorganisatie van Nederlandse producenten van ruwe metalen en metaallegeringen en halffabrikaten daarvan. Bij de VNMI zijn die bedrijven aangesloten die zich bezighouden met de productie van en/of eerste verwerking van 'metalen in primaire vorm'.

Postbus 190, 2700 AD Zoetermeer • **T** +31-(0)79 3531289 • **F** +31-(0)79 3531365 • **E** vnmi@fme.nl • **www.vnmi.nl**